

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство комуникација и транспорта
Дирекција за цивилно ваздухопловство

**А
С
Д
Ж
В**

**ПРАВИЛНИК О МЈЕРАМА
БЕЗБЈЕДНОСТИ ВАЗДУШНЕ
ПЛОВИДБЕ НА АЕРОДРОМУ ЗА
ОПЕРАЦИЈЕ НА ЗЕМЉИ**

Датум: 20. август 2008. године
Референтни број: 02-02-2-693-1/07
Језик: српски

На основу члана 16. и члана 61. став 1. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02), члана 6. став 1. и члана 14. Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 2/04), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК

О МЈЕРАМА БЕЗБЈЕДНОСТИ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ НА АЕРОДРОМУ ЗА ОПЕРАЦИЈЕ НА ЗЕМЉИ

ДИО ПРВИ - УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Члан 1.

(Предмет)

Овим Правилником утврђују се субјекти који су дужни да планирају и спроводе мјере безбједности ваздушне пловидбе на аеродрому за операције на земљи, прописују се мјере безбједности за кретање и задржавање ваздухоплова, особа и возила на аеродрому, укрцавање и искрцавање путника и утовар и истовар ствари. Мјере безбједности утврђене овим Правилником односе се на стручно и остало особље које обавља послове од значаја за безбједност ваздушне пловидбе на ваздушној страни аеродрома.

Члан 2.

(Појмови)

Појмови употребљени у овом Правилнику имају сљедеће значење:

- a) *Мјере безбједности ваздушне пловидбе*, су радње и активности које спроводе службе на ваздушној страни, које обављају послове од значаја за безбједност ваздушне пловидбе, као и други ради безбједног и уредног одвијања операција на земљи на аеродрому.
- b) *Маневарске површине*, су узлетно-слетна стаза и стаза за вожење.
- c) *Оперативне површине или зона крепања*, су узлетно-слетна стаза, стаза за вожења и платформа.
- d) *Платформа*, је дио аеродрома одређен за прихват и отпрему ваздухоплова, путника и ствари, снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом, паркирање, боравак и одржавање ваздухоплова који не ометају обављање саобраћаја на аеродрому.
- e) *Оператор аеродрома*, је ималац потврде о кориштењу аеродрома.
- f) *Носилац права располагања ваздухопловом*, је правна или физичка особа која на основу расположиве и одобрене документације о ваздухоплову одлучује о његовој употреби и кориштењу.
- g) *Систем управљања сигурношћу (SMS - Safety Management System)*, је организован приступ управљања безбједношћу који укључује организацијску структуру, одговорности, политику и процедуре.

ДИО ДРУГИ - СУБЈЕКТИ И ЊИХОВЕ ОБАВЕЗЕ У ПЛАНИРАЊУ МЈЕРА СИГУРНОСТИ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ НА АЕРОДРОМУ

Члан 3.

(Субјекти)

Субјекти који су дужни да планирају и спроводе мјере безбједности ваздушне пловидбе на аеродрому за сигурно провођење земаљских операција су:

- a) оператор аеродрома, у складу са Законом о цивилном ваздухопловству БиХ и обавезама из добијене потврде о кориштењу аеродрома;
- b) носилаца права располагања ваздухопловом, односно авио превозник;

-
- c) служба за снабдијевање ваздухоплова горивом и мазивом;
  - d) спасилачко ватрогасна служба;
  - e) служба за одржавање аеродрома;
  - f) служба прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари;
  - g) служба контроле летења на аеродрому;
  - h) остали субјекти који стално или повремено обављају послове на маневарским површинама и платформи, односно на ваздушној страни аеродрома.

Члан 4.

(Основне обавезе)

- (1) Субјекти из члана 3. овог Правилника, у оквиру својих права и обавеза, дужни су да утврде и спроводе планове мјера безбједности ваздушне пловидбе за сигурно провођење операција на земљи.
- (2) Успјешна примјена система управљања сигурношћу на аеродрому је основни задатак у свим ваздухопловним активностима ради постизања највећег степена безбједносних стандарда у обављању послова.
- (3) Планови и поступци за њихово спровођење свих учесника морају бити међусобно усклађени. Усклађивање се врши преко Комитета за безбједност на аеродрому, безбједносних група и менаџера безбједности.
- (4) Мјере безбједности за операције на ваздушној страни аеродрома морају бити саставни дио система управљања безбједности на аеродрому прописане аеродромским приручником.
- (5) Субјекти из члана 3. овога Правилника су обавезни да именују своје чланове у комитету безбједности и исте доставе предсједнику комитета за безбједност на аеродрому.

Предсједник комитета за безбједност, је особа одговорна за безбједност летења оператора аеродрома.

- (6) Планови мјера и поступака за њихово спровођење обавезни су за све кориснике услуга на аеродрому, као и за све особе која се нађу на аеродрому.
- (7) Послови и мјере које спроводе служба безбједности заштите аеродрома, државна гранична служба, царинска служба и други у обављању њихових дужности, овим Правилником нису обухваћени. Послови ових служби проводе се по актима, програмима и плановима за рад ових служби.

Члан 5.

(Обавезе оператора аеродрома)

- (1) За безбједно одвијање ваздушне пловидбе, односно операција на земљи оператор аеродрома је дужан:
  - a) успоставити систем управљања безбједности на аеродрому кроз: утврђивање политике безбједности, структуре и организације, одређивање дужности и обавеза сви учесника, успостављањем система обавјештавања, координације и котроле извршавања дужности и обавеза;
  - b) развијати сигурносну културу особља у свим активностима ради препознавања важности и вриједности ефеката управљања безбједности и потврде да је безбједност у обављању послова увијек најважнија
  - c) спроводити стручно оспособљавање особља које обавља послове од значаја за безбједност ваздушне пловидбе на ваздушној луци за операције на земљи са циљем строгог поштовања стандарда и норми од дисциплинованог понашања до стручног и професионалног обављања послова. Сви послови морају бити прописани и контролисани;

---

d) средства, опрема и инсталације које се користе у операцијама на земљи морају бити исправна, правилна означена и опремљена;

e) све случајеве нарушавања безбједности на вријеме утврдити, анализирати, извући поуке, отклонити техничке недостатке и постићи васпитни утицај на плану подизања безбједности.

Члан 6.

(Обавезе осталих субјеката)

(1) Остали субјекти, из члана 3. овог Правилника, дужни су да спроводе све мјере безбједности ваздушне пловидбе на аеродрому за операције на земљи у складу са прописаним поступцима и општим захтјевима за сигурно и уредно одвијање ваздушног саобраћаја.

(2) Обавезни су да чувају објекте и опрему на аеродрому од значаја за безбједност ваздушне пловидбе, који су у њиховој надлежности (објекти у којима су смјештени уређаји који служе за полијетање, слијетање и контролу летења, возила, складиште робе и горива и др.), као и да брину о ваздухопловима и осталим објектима и опреми на ваздушној луци (пристанишној згради, енергетским објектима, хангарима, маневарским површинама, платформи и др).

ДИО ТРЕЋИ - КРЕТАЊЕ, ВОЂЕЊЕ, ЗАДРЖАВАЊЕ, ПРЕГЛЕДИ И ПОПРАВКЕ ВАЗДУХОПЛОВА НА АЕРОДРОМУ

Члан 7.

(Кретање ваздухоплова по површинама за кретање)

(1) Ваздухоплов се мора кретати по маневарским површинама према прописано обиљеженим ознакама на аеродрому, слиједећи линију водилу носним точком и по упутствима контроле летења.

(2) Ваздухоплов се мора кретати на платформи по обиљеженим ознакама и према знацима за навођење.

Члан 8.

(Вођење ваздухоплова по маневарским површинама)

(1) Испред ваздухоплова, након напуштања узлетно-слетне стазе и по пристанишној платформи мора се кретати возило службе прихвата и отпреме.

(2) Возило из става 1. овог члана мора бити обојено наранџастом или жутом бојом, са црним квадратним пољима величине 50 x 50 cm и опремљено ротационим свјетлом наранџасте боје и видљивим натписом дању и ноћу, на крову "FOLLOW ME".

(3) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, ако је пристанишна платформа мањих димензија (до пет позиција за паркирање ваздухоплова) возило службе прихвата и отпреме није обавезно.

(4) Ради сигурног кретања ваздухоплова, а на захтјев надлежне службе контроле летења, односно вође ваздухоплова, возило из става 1. овог члана може се користити и у другим случајевима, као и на маневарским површинама.

(5) Ваздухоплов се мора кретати по упутству службе прихвата и отпреме, односно паркера сигнализисте по пристанишној платформи.

Члан 9.

(Задржавање ваздухоплова на платформи)

(1) Ако се ваздухоплов задржава на аеродрому дуже од четири сата, паркинг позицију одређује оперативни центар аеродрома у складу са планираним саобраћајем, како ваздухоплов који је паркиран не би сметао другим ваздухопловима који долазе или одлазе.

(2) Ако се ваздухоплов задржава ноћу на пристанишној платформи, паркиралишту или у хангару, ти објекти, односно простори морају бити осветљени и мора постојати адекватан систем континуираног безбједносног надзора.

Члан 10.

(Прегледи и поправке ваздухоплова)

- (1) Претполетни прегледи ваздухоплова и прегледи ваздухоплова у транзиту обављају се по правилу на пристанишној платформи.
- (2) Поправке ваздухоплова обављају се на за то одређеним и обиљеженим мјестима или у хангарима.
- (3) Поправке ваздухоплова могу се обављати ако путници нису у ваздухоплову.

ДИО ЧЕТВРТИ - УКРЦАВАЊЕ И ИСКРЦАВАЊЕ ПУТНИКА, ПРТЉАГА И РОБЕ НА АЕРОДРОМУ

Члан 11.

(Укрцавање и искрцавање путника и утовар и истовар ствари)

- (1) Укрцавање и искрцавање путника, утовар и истовар ствари у ваздухоплов, као и снабдијевање ваздухоплова горивом врше се само на пристанишној платформи и на одређеним мјестима.
- (2) Ваздухоплов се не смије пунити горивом док су путници у њему или док се укрцавају или искрцавају.
- (3) Изузетно од одредбе става 2. овог члана, ваздухоплов у транзиту може се пунити горивом док су путници у њему ако служба прихвата и отпреме, спасилачко ватрогасна служба и посада ваздухоплова предузму посебне противпожарне и друге прописане мјере безбједности за вријеме пуњења.
- (4) Ако се послови из ст. 1. до 3. овог члана врше ноћу, мјесто на коме се обављају мора бити прописно освјетљено.

Члан 12.

(Утовар опасних материја)

- (1) Опасне или за здравље штетне материје утоварају се и истоварају из ваздухоплова на за то одређеном простору, уз противпожарне и друге прописане мјере безбједности и под надзором обучене и одговорне особе, у складу са прописима о превозу опасних материја.

Члан 13.

(Систем веза и сигнализације)

- (1) Систем веза и прописана сигнализација који се користе између посада ваздухоплова и надлежне службе контроле летења и аеродромских служби на ваздушној луци морају да обезбјеђују тачно, хитно и потпуно давање потребних података ради безбједног и уредног обављања послова и обавештавања о промету на ваздушној луци.
- (2) Сваки излазак, кретање или задржавање на маневарским површинама, на којима се одвијају активности ваздушног саобраћаја проводи се по одобрењу и упутствима контроле летења, уз обавезно посједовање и одржавање радио везе.
- (3) Поред прописане примарне процедуре за одржавање радио везе, потребно је прописати и резервну процедуру која се успоставља у случају квара радио везе, кориштењем свијетлосних знакова.

ДИО ПЕТИ - ЗАДРЖАВАЊЕ И КРЕТАЊЕ ОСОБА И ВОЗИЛА НА АЕРОДРОМУ

Члан 14.

(Дозвола за кретање)

(1) Особе која обављају службене послове на аеродрому, које се крећу по пристанишној платформи, маневарским површинама и објектима који су од значаја за безбједност ваздушне пловидбе, морају за вријеме обављања тих послова носити на видном мјесту дозволу за кретање и прописано службено, односно радно одјело, са ознаком органа или организације у којој су запослени. Под пословима из става 1. овог члана подразумевају се послови:

- a) прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари;
- b) ватрогасне службе и службе хитне помоћи;
- c) службе снабдијевања ваздухоплова горивом, мазивом и храном;
- d) прегледа и одржавања маневарских површина, пристанишне платформе, инсталација, опреме и других објеката, уређаја и постројења који служе за сигурно полетање, слијетање, кретање по земљи и боравак ваздухоплова на ваздушној луци;
- e) одржавања ваздухоплова на платформи;
- f) и друге радње које врше службе контроле летења, државне граничне службе, органи царинске службе и други послови у вези са сигурношћу на ваздушној луци.

(2) Дозвола из става 1. овог члана издаје се према Закону о надзору и контроли преласка државне границе ("Службени гласник БиХ", број 56/04).

Члан 15.

(Кретање особа и возила по маневарским површинама)

- (1) По маневарским површинама (узлетно-слетној стази и стазама за вожење) могу се кретати само возила којима се обављају службени послови и у њима се могу налазити особе из става 1. члана 14. овог Правилника.
- (2) За кретање возила из става 1. овог члана по маневарским површинама мора се прибавити одобрење надлежне службе за контролу летења, којим се утврђује вријеме кад се возила могу кретати по тим површинама и начин кретања.
- (3) Возила која се крећу по маневарским и другим површинама морају бити снабђевена радио - станицом за одржавање сталне везе с надлежном службом за контролу летења и опремљена ротационим свјетлом жуте боје.
- (4) Особе и возила која се крећу по маневарским површинама не смију угрожавати кретање ваздухоплова.
- (5) Оператор аеродрома, дужан је да обезбједи аеродром, а посебно маневарске површине од неконтролисаног приступа људи, возила и животиња и птица.

Члан 16.

(Кретање особа и возила по платформи)

- (1) Кретање особа и возила по платформи мора бити регулисано да би се:
  - a) осигурало безбједно, планско и експедитивно кретање у обављању послова,
  - b) регулисали безбједни уласци и изласци ваздухоплова са платформе,
  - c) спријечили могући инциденти и несреће између особља, средстава и ваздухоплова.
- (2) Путници и особе које обављају одређене службене послове морају се налазити на сигурном одстојању, а опрема и објекти морају бити заштићени од издувних и усисних струјања која настају приликом маневрисања ваздухоплова.
- (3) Возило које се креће по платформи мора пропустити:

-
- a) возило које реагује за потребе ванредне ситуације;
  - b) ваздухоплов у вожењу;
  - c) ваздухоплов који се спрема за вожење;
  - d) ваздухоплов који се гура или вуче и
  - e) друга возила у складу са саобраћајним правилима.

Члан 17.

(Управљање возилима)

- (1) Управљање возилима на оперативним површинама може вршити возач који је обучен за обављање послова и поседује одобрење, издато од оператора аеродрома.
- (2) Возач возила на оперативним површинама мора поштовати све обавезне наредбе које су пренесене ознакама и знацима на површинама и наредбе од стране контролног торња.
- (3) Возач возила на оперативним површинама мора поштивати све наредбе које су пренесене свјетлима.
- (4) Возило за кретање по маневарским површинама мора бити опремљено са радио уређајем и возач мора одржавати сталну везу са аеродромском контролом летења.
- (5) Кретање возила по оперативним површинама може се извршити само ако је то одобрила контрола летења.

Члан 18.

(Брзина и начин кретања возила)

- (1) На простору одређеном за кретање возила по пристанишној платформи и по маневарским површинама возило се може кретати брзином до 40 км/х.
- (2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, брзина кретања возила по маневарским површинама може бити и већа од 40 км/х ако то:
  - a) захтијева надлежна служба контроле летења;
  - b) возило реагује на позив у ванредној ситуацији;
  - c) предвиђено технологијом рада зимске службе.
- (3) Брзина кретања возила, самоходне опреме и возила са вучном опремом приликом пролаза ваздухоплова не смије бити већа од 15 км/х, а на удаљености од 15 метара од најистуренијих дијелова ваздухоплова, брзина не смије бити већа од 5 км/х.
- (4) Возила и опрема из става 3. овог члана не смију се кретати испод габарита паркираног ваздухоплова, осим ако се не користе за опслуживање ваздухоплова.

Члан 19.

(Пролази, правци кретања, забране и ограничења)

- (1) Оператор аеродрома дужан је да уочљивим и прописаним знацима означи службене и друге пролазе, правце кретања особа и возила на платформи и да истакну одређене забране и ограничења кретања.
- (2) Пристанишна зграда мора имати посебне службене пролазе за домаћи и међународни саобраћај које користе особе која по потреби службе одлазе на пристанишну платформу или се са ње враћају.
- (3) Оператор аеродрома мора имати и службени пролаз за возила и особе које врше службене послове на платформи и маневарским површинама.

---

(4) Оператор аеродрома, дужан је да стално обавља контролу особа и возила при уласку и изласку на службеним пролазима у складу са одобреним Програмом безбједности аеродрома.

Члан 20.

(Радови на маневарским површинама)

(1) Оператор аеродрома може обављати одређене радове мањег обима на маневарским површинама ако они не захтијевају затварање аеродрома и ако то одобри надлежна служба контроле летења.

(2) Особе које се, ради обављања послова из става 1. овог члана, задржавају на маневарским површинама, морају:

- a) бити обучене и посједовати одобрење, издато од оператора аеродрома;
- b) одржавати сталну везу с надлежном службом контроле летења; коришћењем радио-станице и уговорених, односно прописаних сигнала;
- c) придржавати се добијених упутстава;
- d) за сваки излазак на маневарске површине морају добити одобрење од надлежне службе контроле летења.

ДИО ШЕСТИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 21.

(Оперативне наредбе генералног директора БХДЦА)

(1) Генерални директор БХДЦА може Оперативним наредбама ограничити употребу овога Правилника или одредити посебне и допунске услове у примјени овог Правилника, уколико то буду захтијевале одредбе прописа БиХ и ентитета, као и уколико то буде произлазило из захтјева регулативе ИСАО, ИАТА, ЈАР и други.

(2) Оперативна наредба садржи:

- a) разлог издавања;
- b) примјењивост и дужину трајања и
- c) радње и поступке које треба предузети.

Члан 22.

(Престанак важења раније објављеног правилника)

Даном ступања на снагу овог Правилника престаје да важи Уредба о безбедности на ваздухопловном пристаништу ("Службени лист СФРЈ", бр. 73/87).

Члан 23.

(Остале обавезе)

(1) Аеродромски оператори и носиоци права располагања ваздухопловом као и сви учесници у ваздушном саобраћају дужни су у што краћем року имплементирати одредбе овог Правилника у послове које обављају на ваздушној страни аеродрома.

(2) За све појединости које нису утврђене овим Правилником примјењиваће се стандарди и пракса ИАТА, ИСАО, ЕАСА и домаћи регулаторни прописи који се односе на ову област.

Члан 24.

(Ступање на снагу)

Правилник ступа на снагу осам дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-02-2-693-1/07
20. августа 2007. године
Сарајево

Генерални директор
Ђорђе Ратковица, с. р.